

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta

Generální klauzule nekalé soutěže

2011
IV. ročník

Autor: Petr Navrátil
Konzultant: JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Věnováno památce mého nejmilovanějšího dědy, jehož život byl násilně přerván nelítostnou rukou osudu. Byl mým nejlepším rádčem a průvodcem. Vštípil mi Kantovskou maximu, neboť jen dvě věci ho činily skutečně šťastným - hvězdné nebe nad hlavou a mravní zákon v něm. Budiž mu země lehká!

Na úvod je moji milou povinností a ctí poděkovat svému zesnulému dědovi JUDr. Josefu Jeřábkoví, který mě v mé práci vždy bezvýhradně podporoval a pomáhal mi neocenitelnými radami a připomínkami. Mé nezměrné díky patří taktéž JUDr. Danielu Patěkoví, Ph.D., který, ač nebyl jsem toho hoden, ujal se vedení mé práce a projevil neskutečnou ochotu a nadlidskou trpělivost, s jakou mi pomáhal i v průběhu celého mého studia. Konečně mé díky patří i mým rodičům za obětavost a podporu, bez kterých bych nebyl schopen věnovat se oboru z nekrásnějších – právu.

Motto:

„Homo sum, humani nil a me alienum puto!“¹

¹ LAWRENCE, Richardson. The Terentian Adaptation of the *Heauton Timorumeons* of Menander. *Greek, Roman, and Byzantine Studies*. 2006, 46, s. 26.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci vypracoval samostatně za použití literatury a zdrojů v ní uvedených. Dále prohlašuji, že práce nebyla dříve publikována, nebyla vcelku ani částečně obhájena jako práce diplomová či bakalářská a nebyla přihlášena do předchozích ročníků SVOČ či jiné soutěže.

V Praze dne 30. 3. 2011

.....

Petr Navrátil

Obsah

0 Úvod.....	1
1. Generální klauzule v českém právu proti nekalé soutěži.....	5
1.1. Generální klauzule zákona proti nekalé soutěži č. 111/1927 Sb. z. a n.....	5
1.1.1. § 1 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.	5
1.1.2. Poměr § 1 k §§ 2, 8, 10 – 14 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.	5
1.1.3. Pojmové znaky generální klauzule zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.	6
1.1.4. Vybrané pojmové znaky generální klauzule zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.....	7
1.2. Generální klauzule v obchodním zákoníku	9
1.2.1. Generální klauzule v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (ve znění účinném do novely č. 152/2010 Sb.).....	9
1.2.2. Generální klauzule v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (ve znění účinném po novele č. 152/2010 Sb.).....	14
1.2.3. Generální klauzule v návrhu nového občanského zákoníku.....	15
2. Generální klauzule v německém právu proti nekalé soutěži	16
2.1. Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbes vom 27. Mai 1896 (RGBl. S. 145). 16	
2.2. Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb vom 7. Juni 1909.....	16
2.2.1. Generální klauzule upravená v rámci <i>Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb</i> do roku 2004.....	17
2.2.2. Generální klauzule upravená v rámci <i>Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb</i> do roku 2008	18
2.2.3. Generální klauzule upravená v rámci <i>Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb</i> od roku 2008	19
3. Vzorová generální klauzule v návrhu zpracovaném <i>World Intellectual Property Organisation</i> ..	20
3.1. Analýza vzorového ustanovení.....	20
4. In Competition we trust! (Komparativní závěr)	21
5. Resumé	24
6. Seznam vybrané literatury	25
6.1. Monografie	25
6.2. Články	26

6.3.	Vybraná judikatura	27
6.3.1.	Judikatura českých soudů	27
6.3.2.	Judikatura zahraničních soudů	28

0 Úvod

V životě každé lidské bytosti existuje určitá meta, určitý cíl, kvůli kterému stojí zato žít. Pro právníka takovouto metu, cíl bezesporu představuje výklad (a aplikace) práva, neboť právo, jak se praví na diskusním blogu Jiné právo², není jenom „souborem platných norem“, nýbrž je intelektuální výzvou, kontextem, zábavou, uměním, posláním, životem. A vpravdě málokdy má právník³ tolik štěstí, aby mohl vykládat vskutku tak geniální normu, jakou představuje generální klauzule nekalé soutěže. Člověku se notně zatají dech, rozklepou ruce při představě, že by se byť jen okrajově směl vyjádřit k něčemu tak brilantnímu. Avšak jak kdysi napsal Svatopluk Čech⁴: „*Sláb jenom ten, kdo ztratil v sebe víru, a malý ten, kdo zná jen malý cíl.*“⁵

Ohlédneme-li se do minulosti a začneme-li pátrat po kořenech soutěžního práva, v rámci kterého si žije svým vlastním životem generální klauzule, nutně dojdeme ke zjištění, která tak trefně vyjádřil pražský advokát dr. Leopold Hamann, že soutěžní právo je patrně tak staré jako právo samo.⁶ Již v starém čínském trestním zákoníku *Ta tsing lü li* najdeme ustanovení týkající se soutěžního práva, stejně tak v době středověku máme řadu dokladů o tom, že již tehdy pečovalo se o slušnost soutěžního boje.⁷ Obdobně i v době Byzance známe předpisy regulující právní postavení monopolů.⁸

Avšak až s pádem *ancien régime*⁹ počala se na starém evropském kontinentě prosazovat myšlenka svobodného obchodu, volné soutěže¹⁰, neboť odpovědnost do té doby koncentrující se v nejvyšších normách náboženských, začala být vnímána jako záležitost každého člověka za sebe.¹¹

V českém právním prostředí bylo probouzení pozvolnější, když se pod vlivem německé právní nauky¹² začaly nejprve prosazovat různé předpisy na ochranu „konsumenta“.¹³ Ovšem otázka zvláštní ochrany soutěžitelů na poli hospodářského podnikání nebyla pouštěna ze zřetele. Přijetím zákona proti nekalé soutěži 27. května 1896¹⁴ v Německu vyvolalo i v Česku touhu po zákonu obdobném. Volání tomuto vyhověla vláda tím, že v září 1899 rozeslala všem obchodním a živnostenským komorám dotazník ohledně hlavních zásad, na nichž by měl zákon spočívat. Roku 1901 poté byla vypracována první osnova zákona proti nekalé soutěži. Z hlediska námi zkoumané materie jistě není bez zajímavosti, že za základní princip si vzala kazuistickou úpravu s vyloučením generální klauzule.¹⁵ Proti tomuto návrhu se ovšem převážnou většinou postavili zástupci průmyslu, živností, různých odborů-

² Dostupné z: <http://jinepravo.blogspot.com>.

³ Na tomto místě by autor rád poznamenal, že se v žádném případě nepovažuje za právníka nebo někoho, kdo by se svými znalostmi a schopnostmi tomuto ideálu byť jen přibližoval.

⁴ ČECH, Svatopluk. *Jitřní písně*. Praha : Topičova edice, 1946.

⁵ Dlužno poznamenat, že autor si je dobře vědom nadčasovosti slov sv. Bernarda z Clairvaux (pro zjevné důvody zvaného též jako „DOCTOR MELLIFLUUS“): „S kacíři se netřeba bavit, nýbrž rovnou je brát klackem!“

⁶ HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Praha : V. Linhart, 1938, s. 20.

⁷ Pro srovnání: HAMANN, Leopold. *Op. cit.*, s. 20 an.

⁸ Pro srovnání: BALÍK, Stanislav. *Monopoly v Byzanci*. AUC-Iuridica, 1977, č. 4, s. 297 an.

⁹ Pro srovnání např.: DUBY, Georges. *Dějiny Francie od počátku do současnosti*. Praha : Karolinum, 2003.

¹⁰ SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo III*. Brno : Právník, 1947, s. 76.

¹¹ Pro srovnání: WEBER, Max. *Protestantská etika a duch kapitalismu. Metodologie, sociologie a politika*. Praha : Oikymen, 2009. s. 182-223.

¹² HAMANN, Leopold. *Op. cit.*, s. 50.

¹³ Jejich úplný výčet: SKÁLA, Karel. *Nekalá soutěž*. Praha : Praetor, 1927, s. 14 an.

¹⁴ Jednalo se o: *Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbs vom 27. Mai 1896 (RGBl. S. 145)*.

¹⁵ SKÁLA, Karel. *Op. cit.*, s. 15 an.

vých organizací a zástupci vědy a národního hospodářství. Proto vláda vypracovala roku 1906 osnovu druhou, již „*suppletorní generální klausuli*“ obsahující. Osnova pak byla schválena poslaneckou sněmovnou dne 16. června 1907. K jejímu projednání ve sněmovně panské však již nedošlo, neboť v oněch pohnutých dobách byla Říšská rada rozpuštěna.¹⁶ A tak závazek Rakouska zajistit příslušníkům smluvních států účinnou ochranu, kterýžto mu vyplýval z Pařížské unijní smlouvy na ochranu průmyslového vlastnictví¹⁷, zůstal nesplněn.¹⁸

Majíc na zřeteli všechny tyto okolnosti¹⁹, vypracoval roku 1923 dr. František Müller osnovu zákona proti nekalé soutěži. Zamítl přitom vzory práva německého a přiklání se spíše k nauce francouzské, vybudoval osnovu na principu výlučné generální klauzule, přičemž u každé obchodní a živnostenské komory měl být zřízen sbor znalců, aby – uvažující volně o veškerých okolnostech konkrétního případu – rozhodovaly: „... *je-li tu jednání, přičící se dobrým mravům či nic.*“²⁰ Jakkoliv ovšem byla osnova z pera dr. Müllera originální, nedošla uznání, pročež se vypracovala osnova nová, která se přizpůsobila vzorům práva německého a rakouského. Tato druhá osnova poté byla Národním shromážděním schválena jako zákon č. 111/1927 Sb. z. a n.

Tím vzešlo v život české právo proti nekalé soutěži a vyjma krátké odmlky zapříčiněné komunistickým pučem *Anno Domini* 1948, se natrvalo usadilo v českém právním řádu a tvoří jeho neodmyslitelnou součást.²¹

Není pochyb o tom, že právě generální klauzule nekalé soutěže jest do značné míry středobodem soutěžního práva²², stejně jako i této skrovné práce. Co se týče dělení samotné práce, tak ta je dělena do 4 kapitol. Pro první 3 kapitoly je příznačná analytická metoda, náplní poslední (která zároveň plní funkci tzv. „Závěru“) kapitoly je pokus o metodu komparativní.²³ Avšak aby bylo možno vůbec o komparaci uvažovat, je třeba definovat objekt komparace, určit cíle komparace, stanovit kritéria komparace a konečně vymezit vztah komparace k časové ose.

Jak již bylo naznačeno výše, objektem této komparace je generální klauzule nekalé soutěže, a to sice v právu českém a právu německém²⁴ a v návrhu vypracovaném *World Intellectual Property*

¹⁶ Pro srovnání: MALÝ, Karel et al. *Dějiny českého a československého práva do roku 1945*. Praha : Leges, 2010.

¹⁷ K pařížské unijní úmluvě na ochranu průmyslového vlastnictví ve znění tzv. Washingtonské revize ze dne 2. června 1911 přistoupila Československá republika s účinností ode dne 5. října 1919 (vyhl. č. 364/1921 Sb. z. a n.)

¹⁸ SKÁLA, Karel. Op. cit., s. 15 an.

¹⁹ Československá republika přistoupila k Pařížské úmluvě dne 5. října 1919 (vyhl. č. 364/1921 Sb. z. a n.).

²⁰ SKÁLA, Karel. Op. cit., s. 17.

²¹ Dlužno poznamenat, že soutěžní právo jako takové tvoří samostatné právní odvětví, kdy právní odvětvím rozumíme: „...část práva, resp. systému práva, která se vyznačuje relativní autonomií v daném systému na základě rozlišujících znaků či kritérií...“ in HENDRYCH, Dušan. *Právníký slovník*. Praha : C.H. Beck, 2009. 1459 s.

²² K definici toho co je soutěžní právo (včetně pojednání o jeho dělení na soukromou a veřejnou část): MUNKOVÁ, Jindřiška; SVOBODA, Pavel; KINDL, Jiří. *Soutěžní právo*. Praha : C.H. Beck, 2006, s. 24 an.

²³ Seznam základní literatury ke studiu srovnávací právní vědy viz: KNAPP, Viktor. *Velké právní systémy. Úvod do srovnávací právní vědy*. Praha : C. H. Beck, 1996.

²⁴ Nabízí se samozřejmě legitimní otázka proč právě v právu českém a německém. Odpověď na tuto otázku se částečně skrývá v národnosti autora této skrovné práce – tedy české právo jest mu vlastní. Právo německé bylo vybráno z prozaického důvodu, který tak lapidárně vyjádřila prof. Černá: „*Česká republika je z hlediska ekonomického 17. státem Německa.*“ Přednáška k předmětu „*Corporate Governance*“, 24. 3. 2011. Navíc není

Organisation. Pokud má mít ovšem komparace různých právních úprav smysl a praktický význam, musí v jejich rámci existovat prvky shodné či obdobné, obsahem a smyslem blízké, stejně tak i elementy, v nichž se od sebe liší.²⁵

Dlužno poznamenat, že pod samotným termínem generální klauzule zpravidla rozumíme právní normu, obecný (generální) zákaz nekalé soutěže vůbec.²⁶ Příznačná je tato norma svoji velmi abstraktní, nekonkrétní formulací, která v důsledku toho připouští pružný výklad.²⁷ Lze říci, že generální klauzule proti nekalé soutěži je jedním z těch ustanovení právního řádu, která bývají označována za „otevřené právní koncepty“, přičemž otevřené právní koncepty slouží především k vykrývání „mezer v právu“ a hledání odpovědi na „tisíce nečekaných otázek, které s sebou přináší lidská vynalézavost“.²⁸ Avšak soudobé právní teorie poukazují na to, že otevřené právní koncepty plní i další účel, a to sice derogační funkci. Jak k „otevřeným právním konceptům“ poznamenal prof. Hajn: „V zemích s kontinentálním systémem práva by se asi zdálo příliš odvážným tvrdit, že otevřené právní koncepty umožňují neformální novelizace právní úpravy. S menšími rozpaky snad bude přijat názor, že otevřené právní koncepty umožňují jev, který bývá označován jako expanze právní normy, tj. posunutí výkladu a dosahu právní normy, aniž bylo nutné měnit její text.“²⁹

Co se týče kritérií komparace tak ty jsou následující:

- i) postavení práva proti nekalé soutěži v rámci právního řádu;
- ii) historický přístup zákonodárců k právu proti nekalé soutěži vůbec;
- iii) zařazení generální klauzule proti nekalé soutěži a jednotlivé pojmové znaky (se zvláštním zaměřením na jednání v rámci hospodářské soutěže a dobré mravy soutěže);
- iv) interpretace generální klauzule příslušnými národními soudy.

Z časového hlediska bude tato práce zachycovat toliko nejvýznamnější změny, ke kterým došlo v rámci práva proti nekalé soutěži. Bude se tedy zabývat roky 1927, 1991 a obdobím po roce 2000 v České republice a roky 1896, 1909 a obdobím po roce 2004 ve Spolkové republice Německo.

Z výše uvedených skutečností vyplývají základní cíle práce, které spočívají:

- i) ve srovnání systematického zařazení a k přístupu ke generální klauzuli v právním řádu České republiky, Německa a návrhu vypracovaném *World Intellectual Property Organisation*;

žádným tajemstvím, že české soutěžní právo je do značné míry inspirováno německou právní úpravou a jako takové si jsou velice blízké. Třebas i díky faktu, že obě země jsou členskými zeměmi EU. Viz úvod k této práci.

²⁵ V tomto smyslu výběr odůvodňuje skutečnost, že český přístup k právu nekalé soutěže bývá označován za tradiční „kontinentální alpský model“, kterýžto je společný i německy mluvícím zemím. Z toho můžeme odvodit četné shodné rysy s regulací v německy mluvících zemích, neboť nás s nimi pojí společná historie, právní tradice a právní kultura (ostatně to je patrné i v jiných i v jiných oblastech právního řádu).

²⁶ Co se týče funkcí generální klauzule, tak tu rozeznáváme funkci dvojí: (i) *restriktivní* a (ii) *extenzivní*. Viz LISSE, Luděk. Některé aspekty generální klauzule nekalé soutěže. *Obchodní právo*, 2007, s. 4.

²⁷ ELIÁŠ, Karel et al. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. Praha : C. H. Beck, 2007, s. 305.

²⁸ HAJN, Petr. Nové pohledy na generální klauzuli proti nekalé soutěži. *Právní rozhledy*. 2002, 11, s. 552.

²⁹ HAJN, Petr. Nové pohledy na generální klauzuli proti nekalé soutěži. Op. cit. , s. 553.

- ii) v komparaci vybraných pojmových znaků (jednání v hospodářské soutěži a dobré mravy soutěže) generální klauzule.³⁰

Co se týče literatury³¹, potažmo stavu bádání (který autor považuje za více nežli uspokojivý) na poli soutěžního práva, krom judikatury příslušných národních soudů, bych doporučil čtenářstvu k pozornosti především práci dr. Večerkové³², kde je obsáhle pojednáno o generální klauzuli v českém právu proti nekalé soutěži i v jeho historických souvislostech. Co se týče literatury zahraniční, doporučil bych zejména dvě vydání komentáře k zákonu proti nekalé soutěži³³, kde je (v souladu s tradiční německou pečlivostí) vyčerpávajícím způsobem generální klauzule popsána.

Závěrem bych rád dodal, že citace v této práci byly prováděny dle norem ČSN ISO 690 a ČSN ISO 690-2. Dále jest třeba zdůraznit, že autor si je vědom svých omezených znalostí a schopností a bude tedy přistupovat k dané problematice s nezbytnou interpretační pokorou³⁴.

³⁰ K pouze omezené komparaci pojmových znaků generální klauzule je autor donucen z důvodu až nemravně krátkého rozsahu, který musí dodržet. Co se týče samotného výběru pojmových znaků, tak ty byly vybrány z důvodu toho, že je autor považuje z hlediska soutěžního práva za nejvíce určující a po hříchu nejzajímavější.

³¹ Viz blíže přiložený seznam literatury.

³² VEČERKOVÁ, Eva. *Nekalá soutěž a reklama*. Brno : Masarykova univerzita, 2005.

³³ KÖHLER, Helmut. BORNKAMM, Joachim. *Wettbewerbsrecht*. München : C. H. Beck, 2004; OHLY, Ansgar. SOSNITZA, Olaf. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. München : C. H. Beck, 2010.

³⁴ BOGUSZAK, Jiří; ČAPEK, Jiří; GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 2. Praha : Aspi, 2004, s. 175; V duchu autory řečeného: „...cílem interpretace je objasnit smysl textu, který vystupuje jako objekt interpretace, zejména s ohledem na následnou aplikaci práva či jiné formy realizace práva...”

1. Generální klauzule v českém právu proti nekalé soutěži

1.1. Generální klauzule zákona proti nekalé soutěži č. 111/1927 Sb. z. a n.

Materie nekalé soutěže byla v meziválečném období na půdě Československé republiky upravena v samostatném zákoně.³⁵ Tento zákon byl přijat dne 15. července 1927.

1.1.1. § 1 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.

Zákon č. 111 Sb. z. a n. ze dne 15. července 1927 ve své hlavě první, oddílu prvním § 1 stanovil: „Kdo dostane se v hospodářském styku v rozpor s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým poškodití soutěžitele, může býti žalován, aby se zdržel takového jednání a odstranil závadný stav jím způsobený.“³⁶

Účelem tohoto ustanovení bylo postihnout všechny případy nekalé soutěže všude tam, kde se nevystačilo se speciálními skutkovými podstatami.³⁷ Za způsobem této úpravy se skrývalo určité *ratio*. Slovy vládní důvodové zprávy: „V oddílu tomto uvádí osnova celkem osm případů nekalé soutěže, z nichž sedm vykazuje jisté typické, obsahově již vykrystalizované skutkové podstaty nekalých jednání, kdežto jeden (§1) je rázu povšechného, spíše jen náznakového... Aby však bylo umožněno zachytiti i takové případy nekalé soutěže, které nejsou ještě do té míry vyhraněny, aby mohly tvořiti samostatné skutkové podstaty neb ke kterým teprve časem dospěti by mohla vynalézavost nesvědomitého konkurenta, pojata byla v čelo osnovy tak zv. generální klausule, jež má postihnouti všechny ostatní případy nekalé soutěže pokud jen vyhovují náležitostem v paragrafu tomto uvedeným.“³⁸

1.1.2. Poměr § 1 k §§ 2, 8, 10 – 14 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.

Speciální skutkové podstaty dle §§ 2, 8, 10 -14 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n. měly povahu pouhých příkladů, které obsahově spadaly taktéž pod ustanovení § 1.³⁹ Tak pravila vládní důvodová zpráva. Bylo možno však ztotožňovat §§ 2, 8, 10-14 s § 1 do všech důsledků?

Překvapivě v této otázce nepanovala jednotnost. Komentář Roppert-Weisův k tomuto pravil, že speciální skutkové podstaty jsou maximální vymezením právní ochrany. Chyběl-li jeden z pojmových znaků spec. skutkové podstaty, aniž by přistupovaly jiné pojmové znaky zakládající nekalost, pak nešlo ani o překročení § 1.⁴⁰

Hermann-Otavský usuzoval jinak. Podle něho dlužno: „Bedlivě uvážiti, zdali a pokud specifikované skutkové podstaty nekalé soutěže mají ráz maximálního vymezení právní ochrany. Pakli ano, bude kumulativní použití § 1 vyloučeno; není-li tomu tak, bude lze operovati s § 1 kumulativně a docí-

³⁵ Inspiraci našli tehdejší zákonodárci v přístupu německém. Viz úvod k této práci.

³⁶ HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Op. cit., s. 183.

³⁷ Ty byly stanoveny v §§2, 8, 10 až 14 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.

³⁸ HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Op. cit., s. 693.

³⁹ HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Op. cit., s. 184.

⁴⁰ ROPPERT, Hans. WEIS, Georg. *Kommentar zum Gesetze gegen den unlauteren Wettbewerb vom 15. Juli 1927, Nr. 111. Slg. d. G. u. V. unter Berücksichtigung des Gesetzes vom 2. März 1933, Nr. 44. Slb. d. G. u. V.* Prag : Rudolf M. Rohrer, 1933, s. 121.

*liti jím po případě ochrany i tam, kde nedostává se všech podmínek skutkových podstat specifikovaných, třebaš jde jinak o případy skutkovým podstatám těm blízké.*⁴¹

Meziválečná judikatura používala § 1 kumulativně.⁴² Hamann k této problematice praví: „*Opírá-li žalobce žalobní nárok o speciální normu, může soud žalobě vyhověti, vzhledem k prokázaným skutkovým okolnostem podle gen. klausule a naopak nebo podle obou těchto norem.*“⁴³

1.1.3. Pojmové znaky generální klauzule zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.

Pojmové znaky § 1 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n. byly⁴⁴:

- (i) *rušivý čin (jednání);*
- (ii) *způsobilost poškodit soutěžitele;*
- (iii) *hospodářský styk;*
- (iv) *rozpor s dobrými mravy soutěže.*

Ad (i). *Rušivý čin (jednání)*. Karel Skála⁴⁵ k tomuto pojmu uvedl, že jím je míněn projev zevně smysly vnímatelný a že vnitřní představy, myšlenky a úmysly, pokud se nevztýhly v nějaký zevní projev vůle, nemohly přijít v úvahu. Rušivým činem přitom nemusel být toliko čin pozitivní, ale taktéž jednání negativní, omisivní, jak uvádí dr. Večerková např. neodstranění závadného letáku.⁴⁶ Ustanovení § 1 způsob jednání blíže neurčovalo a dle Skály se jednalo o nepopsaný list papíru, blanketní normu, která měla být vyplněna teprve názory zúčastněných kruhů a judikaturou.⁴⁷

Není bez zajímavosti, že uvedený znak generální klauzule spojil Hamann se „*způsobilostí poškoditi soutěžitele*“ v jeden znak, který nazval „*jednáním způsobilým poškoditi soutěžitele*.“⁴⁸ K tomuto znaku uvedl, že Skála sice správně za jednání považuje projev zevně smysly vnímatelný, nesouhlasil však se Skálovým tvrzením, že musí jít o zevní projev vůle, neboť to odporovalo stanovisku, že nekalost v objektivním slova smyslu je dána i při omylu o skutkovém stavu, při stavu nouze, neodolatelného nátlaku nebo při neznalosti skutkových okolností. Dále k tomu podotkl, že v těchto případech nelze zpravidla mluvit o projevu vůle.⁴⁹

Ad (ii). *Způsobilost poškodit soutěžitele*. Vládní důvodová zpráva k tomuto praví: „*Avšak ne každé jednání proti dobrým mravům soutěže je podle § 1 osnovy závadné. Vyžaduje se, aby kromě povšechné ethické morální zavržitelnosti bylo nad to způsobilé poškoditi soutěžitele. Není-li tu této způsobilosti, nespadá jednání pod tento předpis, třebaš se dobrým mravům v soutěži přičít; není*

⁴¹ HÁCHA, Emil. *Slovník veřejného práva československého. Sv. II (I-O)*. Brno : Polygrafia, 1932. Heslo zpracoval prof. Hermann-Otavský, s. 909.

⁴² Viz Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. února 1931, sp. zn. R II 14/31 a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. dubna 1933, sp. zn. Rv I 2305/31. Pro vztah § 1 zákona č. 111/1927 Sb. a jiných zákonů: rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 29. Května 1937, Rv IV 716/36.

⁴³ HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Op. cit., s. 187

⁴⁴ SKÁLA, Karel. Op. cit., s. 61.

⁴⁵ SKÁLA, Karel. Op. cit., s. 64.

⁴⁶ VEČERKOVÁ, Eva. *Nekalá soutěž a reklama*. Brno : Masarykova univerzita, 2005, s. 109.

⁴⁷ SKÁLA, Karel. Op. cit., s. 69.

⁴⁸ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 184.

⁴⁹ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 202.

účelem osnovy potlačovati každý takový abstraktní nemorální počin, neboť to je věcí morálky, pedagogiky a veřejného mínění atd.“⁵⁰ Jak k tomuto uvádí dr. Večerková: „Přednost soutěžení a újma soutěžení jsou jaksi spojené nádoby. Každý nadskok jednoho značí současně ztrátu druhého... slova, způsobilé poškodit soutěžitele‘ tedy znamenalo totéž co ‚způsobilé poškodit soutěžitelské zájmy‘.“⁵¹ Zajímavá jsou taktéž dvě rozhodnutí Nejvyššího soudu⁵², ve kterých se Nejvyšší soud neztotožnil s názorem, že stačí způsobilost poškodit, není tedy zapotřebí poškození nastalého a že zákon nežadá nebezpečí intenzivního poškození a konečně že hrozit může i škoda nehmotná.⁵³

Ad (iii) a Ad (iv). Viz kapitola 1.1.4. této práce.

1.1.4. Vybrané pojmové znaky generální klauzule zákona č. 111/1927 Sb. z. a n.

1.1.4.1. „V hospodářském styku“

Stykem hospodářským se nerozuměl ryzí styk úřední, soukromý, náboženský, vědecký, literární, umělecký a politický, pokud nevyúsťoval v majetkové cíle a soutěžní snahy.⁵⁴ Vládní důvodová zpráva k tomuto pravila: „Zákon má se vztahovati na veškeré samostatně provozované hospodářské činnosti, nesoucí se ke zdroji příjmů zhodnocováním zboží nebo výkonů bez rozdílu, jde-li o činnost upravenou řádem živnostenským čili nic. Podléhají mu tedy nejen obchodní podniky v užším smyslu – mezi něž dlužno zařaditi i podniky peněžní, bankovní a všechny s nimi související živnosti pomocné ... nýbrž i všechny ostatní hospodářské podniky, třeba by obchodními nebyly, jako prvovýroba a výroba druhotná, jako divadla, kabarety atd. Ba nelze z platnosti zákona vyloučiti ani t. zv. svobodná povolání a jiná vědecká neb umělecká zaměstnání, pokud činnosti tyto jsou způsobilé vyvolati hospodářskou soutěž a jeví po této stránce tytéž hospodářské účinky jako výdělečné činnosti...“⁵⁵

Aby široký dosah osnovy byl ze znění zákona samého co nejvíce patrný, používala osnova k označení tohoto účelu širokého pojmu „hospodářský styk“, čímž se myslel „...soubor právních nebo faktických skutečností, které se vytvářejí činnostmi lidskými nesoucími se ke směně jakýchkoli hospodářsky ocenitelných statků nebo výkonů.“⁵⁶

Dle dr. Večerkové zákon proti nekalé soutěži postihoval určitý výsek společenské soutěže, a to soutěž hospodářskou, která se dělá při směně jakýchkoli majetko-právně ocenitelných statků nebo výkonů za účelem výdělečným.⁵⁷ V tomto smyslu se soutěží rozumělo spoluzávodění dvou nebo více osob o zákaznictvo a odbyt zboží nebo výkonů.

⁵⁰ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 695.

⁵¹ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 111.

⁵² Vážný 11.984, 15.254.

⁵³ Viz HAMANN, Leopold. Op. cit., str. 202 an.

⁵⁴ HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Op., cit., s. 187 an.

⁵⁵ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 691 an.

⁵⁶ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 692.

⁵⁷ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 93.

Ze Skálova výkladu generální klauzule⁵⁸ je možno dovodit, že „*hospodářský styk*“ znamenal veškeré styky, spoje a vztahy, k nimž byl dán podnět jakoukoli podnikovou (samostatně výdělečnou) činností, tj. činností směřující k trvalému zdroji příjmů zhodnocováním zboží či výkonů nebo obojího.

1.1.4.2. „Rozpor s dobrými mravy soutěže“

Neosobní dikcí „*dostati se v rozpor*“ zákonodárce vyjádřil svoji vůli, že žalobce nemusí dokazovat žalovanému subjektivní zavinění. Za porušení § 1 odpovídal tedy každý objektivně.⁵⁹

Co se týče dobrých mravů soutěže, povšiml si dr. Hamann, že existují již od nepamětných dob. Dobré mravy soutěže dle Hamanna existovaly i před zákonem proti nekalé soutěži, avšak nebyly právními normami, nebyly právem.⁶⁰ Skála k tomuto přidává: „*Nejde tu o požadavky dobrých mravů vůbec, nýbrž jen o postuláty dobrých mravů soutěže. Není účelem zákona proti nekalé soutěži potírati všeobecné poruchy mravnosti ve smyslu dogmatickém... Přijdou tedy v úvahu jen takové mravní zásady, jež se tvoří, uznávají a uplatňují toliko v soutěži (sc. hospodářské).*“⁶¹ Jakkoliv dr. Hamann vyjadřuje značnou skepsi (když píše: „*Vymeziti přesně pojem dobrých mravů soutěže nikdy se asi nepodaří!*“), rozepsal se tehdejší Nejvyšší soud o dobrých mravech soutěže hned z několika hledisek. Klíčový je z tohoto pohledu rozsudek ze dne 4. února 1933, sp. zn. Rv I 1625/31⁶², kde soud *inter alia* judikoval: „*V onom směru jest rozlišovati mezi dobrými mravy vůbec a mezi dobrými mravy soutěže. Jsou jednání, jež jsou sice podle zásad obecné morálky nezávadná, mohou však býti závadná s přísnějšího hlediska dobrých mravů soutěže; naproti tomu nesmí však ani při obchodním styku ani při soutěži jednání a zvyklosti odporovati požadavkům občanské morálky.*“ Stejně tak i Hermann-Otavský⁶³ dovodil, že dobré mravy soutěže nejsou zcela totožné s dobrými mravy vůbec, nýbrž že jsou s nimi v poměru navzájem se protínajících kruhů.

K tomu, co jsou dobré mravy soutěže, se vyjádřil Nejvyšší soud ve shora citovaném rozsudku, když *inter alia* judikoval: „*Jest posuzovati podle poměrů, co se srovnává s dobrými mravy vůbec a s dobrými mravy soutěže. Měřítkem v podstatě budou mravní názory, obyčeje, zvyklosti, usance apod., které zachovávají všichni spravedlivě, poctivě, čestně a svědomitě jednající účastníci soutěžního zápasu. Pokud jest dbáti zájmů soutěžitelských a zájmů zákaznických. Solidarita soutěžitelská nesmí sahati tak daleko, aby znemožňovala ochranu spotřebitelů a volnost soutěže.*“ Hamann tento rozsudek Nejvyššího soudu okomentoval takto: „*Nejv. soud nepodává definici dobrých mravů soutěže, nýbrž vytyčuje jen měřítko. Naopak odmítl tvořiti definici tím, že úvodem uvedl: „Co se srovnává s dobrými mravy vůbec a s dobrými mravy soutěže, dlužno posuzovati podle konkrétních poměrů.*““⁶⁴

Je ovšem shora předestřený názor soudu správný? Podle stanoviska Nejvyššího soudu jsou v tomto pojetí dobré mravy soutěže jakýmsi „*křížencem*“ mezi mravností na straně jedné a obchodních obyčejů a zvyklostí na straně druhé. V souvislosti s tímto lze citovat názor dr. Hamanna, že: „*Mravní*

⁵⁸ SKÁLA, Karel. *Nekalá soutěž*. Op. cit., s. 10 a 74.

⁵⁹ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 187.

⁶⁰ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 189.

⁶¹ SKÁLA, Karel. Op. cit., s. 64.

⁶² Vážný 12.336.

⁶³ HÁCHA, Emil. *Slovník veřejného práva československého. Sv. II (I-O)*. Brno : Polygrafia, 1932. Heslo zpracoval prof. Hermann-Otavský, s. 899.

⁶⁴ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 191.

názory lidí jednajících ,spravedlivě, poctivě, čestně a svědomitě‘ budou však patrně příliš přísné, takže dobré mravy soutěže byly by maximem ethiky, které sotva lze prakticky požadovati... Nadměrnou ušlechtilost nelze v právu požadovati. Je nutno, aby hranice dobrých mravů soutěže nebyla nedostupnou lidem, kteří v činech a názorech jsou méně ušlechtilí, ale přece jen slušní a soutěžního pořádku dbalí. Vždyť i slušná soutěž musí býti někdy prudkým bojem o existenci.“⁶⁵

Co tedy rozhodovalo o tom, zdali dané jednání je či není v rozporu s dobrými mravy soutěže? Celkový charakter jednání. Vtip je v tom, že soud musí vždy zkoumat celkový charakter jednání, tj. stránku objektivní i subjektivní, neboť často objektivně jednání může být v souladu s dobrými mravy soutěže, avšak přihlédneme-li k stránce subjektivní, v souladu s dobrými mravy soutěže nebude.⁶⁶

Dlužno taktéž poznamenat, že se československý Nejvyšší soud zabýval i otázkou, zdali jsou dobré mravy soutěže otázkou skutkovou či právní. V této věci judikoval: „*Otázka, zda jde v určitém případě o rozpor s dobrými mravy soutěže, jest otázkou právní, nikoliv skutkovou. Řeší ji proto soudy podle svého mravního a právního, zákonům odpovídajícího přesvědčení, nikoliv znalci.*“⁶⁷

1.2. Generální klauzule v obchodním zákoníku

1.2.1. Generální klauzule v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (ve znění účinném do novely č. 152/2010 Sb.)

V následku událostí, které v současnosti nazýváme jako tzv. „*Sametovou revoluci*“, došlo k výrazné změně i na poli práva soutěžního (a práva soukromého vůbec). Zákonodárce přijal novou normu (zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník) do níž zahrnul i právní úpravu proti nekalé soutěži.⁶⁸

Generální klauzule práva proti nekalé soutěži byla uzákoněna v ustanovení § 44 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. Zajímavý je přitom vztah generální klauzule k jednotlivým specifickým skutkovým podstatám. Munková k tomuto píše: „*Proto je třeba mít jedno ustanovení zcela obecné povahy, jehož aplikace přijde v úvahu vždy, neexistuje-li v rámci platné právní úpravy určitá zvláštní, výslovně vytyčená skutková podstata nekalé soutěže a naopak, specifické skutkové podstaty, sloužící jako příklad nekalosoutěžních jednání, musí vždy vykazovat všechny základní znaky, které stanoví generální klauzule pro posouzení určitého jednání jako nekalosoutěžního.*“⁶⁹ Vztah generální klauzule nekalé soutěže a zvláštních skutkových podstat je tedy chápán kumulativně,⁷⁰ jakkoliv existovali na toto názory i jiné.⁷¹

⁶⁵ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 192.

⁶⁶ Pro srovnání: HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 195.

⁶⁷ Vážný 10.521.

⁶⁸ Neřídíce se tedy prvorepublikovým vzorem a ignorující možnost přijetí samostatného zákona, kterou by materii práva proti nekalé soutěži upravoval.

⁶⁹ ŠTENGLOVÁ, Ivana. PLÍVA, Stanislav. TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 171. Komentář k § 44 zpracovala dr. Munková.

⁷⁰ POKORNÁ, Jarmila. KOVAŘÍK, Zdeněk. ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 207.

⁷¹ Zajímavě se k této otázce vyjádřil Nejvyšší soud ČR, když ve svém rozsudku ze dne 4. 4. 2006 *inter alia* uvedl: „...je vztah generální klauzule s jednotlivými skutkovými podstatami nekalé soutěže takový, že pokud bude

1.2.1.1. Znění § 44 odst. 1 (tzv. generální klauzule)

Generální klauzule do novely č. 152/2010 Sb. zněla následovně: „*Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům. Nekalá soutěž se zakazuje.*“

1.2.1.2. Jednotlivé pojmové znaky generální klauzule

Generální klauzule obsažena v § 44 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, zahrnovala tři pojmové znaky⁷²:

- (i) jednání v hospodářské soutěži;
- (ii) které je v rozporu s dobrými mravy soutěže;
- (iii) je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům;

Ad (i) a (ii). Viz Kapitola 1.2.1.3. této práce.

Ad(iii). *Způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům.* Průvodním jevem každé soutěže je vznik újmy. Boj o zákazníka přináší pravidelně situace, kdy úspěch jednoho odpovídá neúspěch (újmě) druhého. Z toho lze dovodit, že kdyby právo zakazovalo způsobit jakoukoliv újmu, přestala by volná soutěž existovat.⁷³ Pod výrazem „*újma*“ jest tedy třeba chápat pouze takové druhy ztrát, které byly způsobeny zneužitím účasti v soutěži, nekalým soutěžním jednáním, popřípadě nedovoleným omezováním hospodářské soutěže. Proto i tzv. zničující soutěž, za předpokladu že je vedena prostředky, které neodporují dobrým mravům soutěže, může být zásadně v pořádku.⁷⁴

Aby tedy konkrétní jednání mohlo být označeno za nekalosoutěžní, muselo by vedle podmínek „*jednání v hospodářské soutěži*“ a „*rozpor s dobrými mravy*“ splňovat i podmínku třetí – „*způsobilost přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům*“. Jak k tomuto praví dr. Večerková: „*Pro zjištění, zda se jedná o nekalosoutěžní jednání, však nestačí sama tato orientace na soutěžní úspěch jednoho (a soutěžní porážku jiného); z hlediska práva proti nekalé soutěži jsou důležité metody, jimiž má být tohoto cíle dosaženo.*“⁷⁵ Zvláštností soutěžního práva totiž jest, že se v něm neuplatňuje starořímská zásada *neminem leadere*.⁷⁶ S trochou nadsázky lze říci, že soutěžní právo

naplněna některá ze zvláštních skutkových podstat, bude mít protiprávní jednání současně znaky generální klauzule. Na druhé straně, dojde-li k jednání, které nenaplní znaky některé ze zvlášť upravených skutkových podstat, může se přesto jednat o nekalou soutěž, jestliže nese znaky obecné skutkové podstaty.“ V dalším rozhodnutí dospěl Nejvyšší soud ČR (usnesení ze dne 14. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2085/2007) k závěru: „*Není nutné řešit podmínky konkrétních skutkových podstat, nebyla-li naplněna generální klauzule nekalé soutěže.*“ Citované rozhodnutí tedy uvedlo stav rozhodovací praxe Nejvyššího soudu „do pořádku“. Viz pro srovnání: ONDREJOVÁ, Dana. Generální klauzule nekalé soutěže v aktuální rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ČR. *Soudní rozhledy*, 2009, s. 125 an.

⁷² POKORNÁ, Jarmila. KOVAŘÍK, Zdeněk. ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. Op. cit., s. 202.

⁷³ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 138.

⁷⁴ Samozřejmě s výjimkou zákazů stanovených v zákoně č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 139.

⁷⁶ Pro srovnání: § 415 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

na soutěžící klade v tomto smyslu jen jeden požadavek – „škodit druhým jen právem dovolenými metodami“.⁷⁷

Újma je ve smyslu § 44 odst. 1 širším pojmem než škoda a zahrnuje i újmu imateriální, přičemž není podmínkou, aby taková újma skutečně vznikla, pro postih postačí, že její vznik objektivně hrozí.⁷⁸

Formulaci „přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo spotřebitelům“ lze vyložit tak, že újma nemusí hrozit oběma skupinám soutěžních subjektů současně, postačí, že nekalosoutěžní jednání bude směřovat (tedy i újma) jen vůči jedné skupině – buď proti jiným soutěžitelům, nebo proti spotřebitelům.⁷⁹ Ačkoliv zde zákonodárce použil plurál, postačí k naplnění tohoto znaku generální klauzule, aby jednání bylo způsobilé přivodit újmu soutěžiteli nebo spotřebiteli jedinému.⁸⁰

1.2.1.3. Vybrané pojmové znaky generální klauzule

1.2.1.3.1. „Jednání v rámci hospodářské soutěže“

Pojem „hospodářská soutěž“ s kterým operovali § 41 a § 44 odst.1 zákona č. 513/1991 Sb., byl (a stále ještě je) pojmem stejně nejasným, jako pojem „hospodářský styk“, který byl obsažen v § 1 zákona č. 111/1927 Sb. z. a n. Již brzy po přijetí obchodního zákoníku rozepisoval se přední odborník na české soutěžní právo, prof. Hajn, o jednání v hospodářské soutěži.⁸¹ K pokusu o definici hospodářské soutěže jako „soupeření subjektů v hospodářské oblasti s cílem předstihnout jiné subjekty a dosáhnout tím hospodářský prospěch“ se vyjádřil prof. Hajn dosti kriticky, neboť se dle jeho názoru pohybuje v kruhu. K výrazu „soupeření v hospodářské oblasti“ poznamenává, že půjde o širokou a různorodou skupinu jevů, jejichž společným jmenovatelem je hospodářský aspekt. K otázce, zda musí být jednání v hospodářské soutěži „dosaženo hospodářského prospěchu“, uvádí, že tento znak není obsažen v generální klauzuli, proto nemusí být v každém případě naplněn. Při úvahách nad „soutěžním vztahem“ vychází Hajn z širokého chápání tohoto pojmu, tj. v soutěžním vztahu se nacházejí vedle soutěžitelů se shodnými či podobnými výrobky (službami) také soutěžitelé s produkty velmi rozdílnými, pokud existuje blízkost v jejich účelovém určení (jako příklad uvádí reklamní slogan „Za vysvědčení zkuste darovat místo knihy kalkulačku“).⁸² Důležité si jest uvědomit, že ne každý případ, kdy jeden hospodářský subjekt způsobí újmu hospodářskému subjektu druhému, lze kvalifikovat jako soutěžní jednání. Jak k tomuto uvádí Večerková: „Cílem práva nekalé soutěže není postihnout všechny protiprávní nekalé postupy, ale pouze nekalé praktiky soutěžní.“⁸³

⁷⁷ Pro srovnání: VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 138 an.; LISSE, Luděk. Op. cit., s. 10 an.

⁷⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. PLÍVA, Stanislav. TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 171. Komentář k § 44 zpracovala dr. Munková.

⁷⁹ POKORNÁ, Jarmila. KOVAŘÍK, Zdeněk. ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009, s. 205.

⁸⁰ Samozřejmě je nutno vzít i v potaz koncepci tzv. „průměrného spotřebitele“ a dopad této koncepce na § 44 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. Viz např. ONDREJOVÁ, Dana. *Právní prostředky ochrany proti nekalé soutěži*. Praha : Wolter Kluwer, 2010; popř. ONDREJOVÁ, Dana. Hledisko tzv. průměrného spotřebitele v nekalé soutěži. *Obchodněprávní revue*. 2009, 8, s. 222-228; HAJN, Petr. Oslabená ochrana spotřebitelů? K aktuálnímu výkladu směrnice o nekalých obchodních praktikách. *Obchodněprávní revue*. 2009, 2, s. 44-47 atp.

⁸¹ HAJN, Petr. Jednání v hospodářské soutěži. *Ekonom*. 1992, 33, s. 56-57.

⁸² Není bez zajímavosti, že k podobnému závěru dospěl již Skála, byť při odlišném textu zákona.

⁸³ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 123. Ke stejnému závěru dospěly i meziváleční teoretici Skála a Hamann.

Další znak hospodářského soutěžního jednání – *soutěžní záměr* – z generální klauzule přímo nevyplývá. Hajn uvádí, že může docházet k situacím, kdy mezi subjekty existuje soutěžní vztah, avšak jednání hospodářského subjektu je vedeno jiným než soutěžním záměrem (např. spotřebitelský test v tisku).

Ve své další práci⁸⁴ Hajn uvádí, že „*soutěžní vztah*“ je nutno odlišovati od vztahu závazkového. Pokud tedy partner smluvní neplní své povinnosti ze závazkového vztahu vůči druhému partnerovi, jedná se o pouhé porušení závazkových povinností (s výjimkou případu, kdy porušením závazku došlo k ohrožení výroby určitého subjektu a k jeho případnému vyřazení z trhu, přičemž se partner neplnící své závazkové povinnosti snažil zaujmout jeho tržní pozici).

Ve svém dalším článku k vymezení hospodářské soutěže⁸⁵ Hajn podrobně rozebírá jednotlivé druhy soutěžení, které nepatří k soutěžení hospodářskému, jimiž jsou:

- (i) soutěžení v rámci jednoho právního subjektu;
- (ii) soutěžení ve vědě a umění;
- (iii) soutěžení sportovní;
- (iv) soutěžení politické.

Jak k tomuto uvádí Večerková: „*Nutno ovšem doplnit, že tyto různé druhy soutěže nebudou považovány za soutěž hospodářskou pouze tehdy, nebude-li u nich patrný soutěžní záměr.*“⁸⁶

Ve své novější monografické práci⁸⁷ Hajn pracuje s výrazem „*soutěžní situace*“ (namísto dřívějšího soutěžního vztahu). Reaguje tak na teorii, která pracovala s tzv. „*soutěžními vztahy ad hoc*“. Soutěžní účel nahradil výrazem „*soutěžní orientace*“ vyjadřující tak skutečnost, že soutěžitel je orientován určitým směrem, který však nutně nemusí odpovídat jeho vědomému záměru ohledně cíle a účelu jeho jednání.

Dr. Večerková k tomuto uvádí: „*Široké pojetí soutěže (netradiční) zahrnuje celou sféru tržního soupeření, celý komplex vznikajících, měnících se a zanikajících vztahů bez ohledu na to, zda konkrétní nahodile zvolené subjekty jsou navzájem v soutěžním vztahu... Užší pojetí soutěže (tradiční) má za soutěžitele jen ty, kdo soupeří s konkrétním dalším subjektem. Trh se tak rozpadá na větší množství dílčích množin vztahů, které jsou soutěžní, relativní. Toto užší pojetí soutěže neobstojí při výkladu § 41 obchodního zákoníku.*“⁸⁸

Z výše řečeného jasně vyplývá složitost problému. Nezbyvá, nežli se ztotožnit s větou prof. Bejčka: „*Více či méně scholastických definic hospodářské soutěže je celá řada. Definovat přesně*

⁸⁴ HAJN, Petr. *Právo nekalé soutěže*. Brno : Masarykova univerzita, 1994.

⁸⁵ HAJN, Petr. K vymezení hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*. 1998, 9, s. 438-443.

⁸⁶ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 124.

⁸⁷ HAJN, Petr. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. Brno : Masarykova univerzita, 2000.

⁸⁸ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 125.

*tak mnohostranný a složitý jev, jakým je soutěž, je možné jen na vysokém stupni abstrakce, což ovšem zase znamená praktickou nepoužitelnost takové definice.*⁸⁹

Nicméně je třeba podotknout, že jakkoliv je definování „*hospodářské soutěže*“ obtížné, jedno by se mělo dodržovat – vykládat by se měla extenzivně,⁹⁰ v pochybnostech ve prospěch existence soutěžního vztahu a soutěže vůbec⁹¹, neboť jak praví Mitchell: „*Soutěžní právo je obecně vzato založeno na předpokladu, že zatímco volná soutěž je žádoucí, jistá míra zásahů do fungování trhů je nezbytná, aby nedošlo k zdivočení soutěžních mravů*⁹², a aby se podpořila soutěž mezi výrobci, a tudíž abychom dosáhli co nejefektivnější alokace zdrojů.“⁹³

1.2.1.3.2. „Dobré mravy soutěže“

Dobré mravy soutěže nejsou (a pochopitelně ani nemohou být) definovány v obchodním zákoníku. Je třeba říci, že vždy záleží na posouzení konkrétního jednání, které se uskutečnilo v hospodářské soutěži. Přitom je třeba klást zvláštní důraz na slovo soutěž, neboť generální klauzule neslouží k prosazování obecné mravnosti či mravopočestnosti.⁹⁴ Dobré mravy soutěže nelze ani ztotožnit s obecnou etikou. Poměr mezi nimi lze označit jako „*průnik množin*“.⁹⁵ Večerková k tomuto uvádí: „*O rozpor s dobrými mravy soutěže (a vůbec o nekalou soutěž) se bude jednat tehdy, když budou narušeny principy výkonové soutěže, tj. takové soutěže, v níž se náskok oproti konkurentům získává kvalitnějšími výrobky, lepšími službami, nižšími cenami, nápaditější reklamou.*“⁹⁶

K pojmu dobré mravy se vyjádřil i Nejvyšší soud ČR⁹⁷, když judikoval: „*Dobrymi mravy se rozumí souhrn společenských, kulturních a mravních norem, jež v historickém vývoji osvědčují jistou neměnnost, vystihují podstatné historické tendence, jsou sdíleny rozhodující částí společnosti a mají povahu norem základních.*“

Večerková se k problematice vyjádřila následovně: „*Dobré mravy jsou právní kategorií sui generis, která leží v samotném základu zákonů soukromého práva, a jako takovou ji účastníci právních vztahů musí respektovat.*“⁹⁸

Bezesporu se lze ztotožnit s výkladem prof. Hajna, který chápal dobré mravy soutěže jako podmnožinu morálních norem vůbec a zvláště pak podmnožinu dobrých mravů.⁹⁹ Avšak nutno si

⁸⁹ BEJČEK, J. Pojem soutěže a soutěž jejich cílů. *Právní praxe v podnikání*. 1996, 5, s. 6.

⁹⁰ Ostatně k tento přístup je soudům a teoretikům vlastní.

⁹¹ Koneckonců *sensu lato* existuje toliko jeden trh, který se rozpadá na množství jednotlivých trhů a jde jen o to, jakou techniku si zvolíme pro jejich vymezení. Koneckonců každý z nás má toliko jednu „*šrajtofli*“.

⁹² Vyjádřeno dikcí meziválečných soudů.

⁹³ MITCHELL, Andrew D. Broadening the Vision of Trade Liberalisation. *World Competition*. 2001, 3, s. 345. Překlad autor. V originále: „*Competition laws are generally based on the premise that while free market behaviour is desirable, some interference is necessary to maintain competitive pressures and promote competition among producers, and hence to obtain an efficient allocation of resources.*“

⁹⁴ HAJN, Petr. Generální klauzule proti nekalé soutěži a její funkce. *Právní rádce*. 1996, 8, s. 10. Ke stejnému závěru došel i Hamann. Viz tato práce.

⁹⁵ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 129.

⁹⁶ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 129.

⁹⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. Cdon 69/96.

⁹⁸ VEČERKOVÁ, Eva. Op. cit., s. 131.

⁹⁹ HAJN, Petr. Jak interpretovat dobré mravy soutěže. *Právní praxe v podnikání*. 1993, 2, s. 1 an.

uvědomiti, že určitá jednání mohou být v rozporu s dobrými mravy soutěže a zároveň v rozporu s obecnější společenskou morálkou, zatímco jiná jednání, která jsou v rozporu s dobrými mravy soutěže, nelze z hlediska morálky obecně odsuzovati (jako příklad uvádí situaci, kdy si soutěžitel pro sebe zvolil obchodní firmu zaměnitelnou s firmou jiného soutěžitele, o jehož existenci vůbec nevěděl a ani vědět nemohl). Hajn z toho vyvodil, že dobré mravy soutěže jako zákonný institut se nedají označit za minimum morálky.

1.2.2. Generální klauzule v zákoně č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (ve znění účinném po novele č. 152/2010 Sb.)

Dne 21. května byl ve Sbírce zákonů zveřejněn pod číslem 152/2010 zákon, kterým se měnil obchodní zákoník (tj. zákon č. 513/1991 Sb.). Účinnosti nabyla tato novela dne 1. července 2010 a krom jiného změnila generální klausuli nekalé soutěže následovně: *„Nekalou soutěží je jednání v hospodářské soutěži nebo v hospodářském styku, které je v rozporu s dobrými mravy soutěže a je způsobilé přivodit újmu jiným soutěžitelům, spotřebitelům nebo dalším zákazníkům. Nekalá soutěž se zakazuje.“*

Oproti staré úpravě rozšířil zákonodárce generální klausuli o dva nové pojmy „hospodářský styk“ a „zákazník“. Důvodová zpráva¹⁰⁰ k tomuto uvádí: *„Navrhovaná úprava je součástí komplexní reakce na stále se zvyšující počet obětí tzv. katalogových podvodů, kdy s využitím komplexu právně velmi pečlivě připravených lstivých praktik a úskočného jednání zaměřeného primárně na hromadné a systematické uvádění hospodářských subjektů v omyl, dochází k nezamýšleným registracím v katalogích pochybné úrovně za cenu, která mnohonásobně převyšuje cenu obvyklou za služby obdobného charakteru a z jejichž podstaty přitom zřetelně vyplývá, že by je nikdo průměrně rozumný nikdy nemohl vědomě uzavřít. Plnění požadované za tuto registraci nepoctivá katalogová firma důsledně vymáhá prostřednictvím nevybíravého a velmi propracovaného (na rozdíl od jeho formálně deklarované služby) psychologického a právního nátlaku... Ustanovení rozšiřují dopad ustanovení týkajících se prostředků ochrany proti nekalosoutěžním praktikám i na obecněji pojatý subjekt – zákazníka – když pod tuto kategorii spadají i subjekty, které nejsou podnikatelé, event. podnikatelé jsou, ale mezi, katalogovou společností a takovým subjektem neexistuje soutěžní vztah.“*

O faktickém přínosu této novely lze vésti rozsáhlé debaty.¹⁰¹ Nicméně zavedení nových pojmů působí dosti nekonceptně a to zejména s ohledem na vývoj judikatury a teorie v otázkách nekalé soutěže.¹⁰² Pojem hospodářské soutěže je totiž již dnes soudy¹⁰³ vykládán značně extenzivně.¹⁰⁴ Co se

¹⁰⁰ Dostupná na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=5&CT=990&CT1=0>.

¹⁰¹ Které ostatně byly vedeny již v průběhu schvalování této novely. Viz stanovisko Vlády ČR k této novele a ministryně spravedlnosti obzvlášť.

¹⁰² Viz předchozí kapitoly této práce.

¹⁰³ Např. rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. R 3 Cmo 36/92, sp. zn. R 3 Cmo 328/94, R 3 Cmo 788/94 atp.

¹⁰⁴ S čímž se autor naprosto ztotožňuje. Koneckonců již zákon č. 111/1927 Sb. z a n. operoval s pojmem „hospodářský styk“, přičemž v aplikační praxi se docházelo k totožným výsledkům jako při operování s pojmem „hospodářská soutěž“. Navíc by se mělo důsledně rozlišovat mezi hospodářskou soutěží v právu proti nekalé soutěži a mezi hospodářskou soutěží v soutěžním právu v užším slova smyslu, kde by hospodářská soutěž měla být vykládána naopak restriktivně, neboť zatímco právo nekalé soutěže vychází z filosofie existence

týče zavedení nového pojmu „zákazník“, tak zde nelze zcela jednoznačně odpovědět na otázku, zdali je to vhodné či nikoliv. Pravdou je, že pojem „spotřebitel“ je soudy vykládán značně široce¹⁰⁵, avšak s ohledem na znění § 52 odst. 3 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, lze porozumět snažení zákonodárcově.¹⁰⁶ Otázkou nicméně zůstává, do jaké míry dát přednost zásadě retributivní spravedlnosti před zásadou efektivního fungování soutěže.¹⁰⁷ V této otázce by se autor přimlouval za důslednější prosazování zásady efektivního fungování soutěže, neboť konečkonců ústřední zásadou celého soukromého práva jest *vigilantibus iura*. Tedy bdělým patří právo!

1.2.3. Generální klauzule v návrhu nového občanského zákoníku

Právo proti nekalé soutěži je zahrnuto v návrhu nového občanského zákoníku¹⁰⁸ (tedy počítá se s jeho vyjmutím z obchodního zákoníku¹⁰⁹), který upravuje generální klauzuli nekalé soutěže v § 2918: „*Kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.*“

Nový občanský zákoník tedy počítá s nahrazením pojmu „hospodářské soutěže“ pojmem „hospodářský styk“ a pojmu „spotřebitel“ pojmem „zákazník“. Co se týče objasnění důvodů a cílů zákonodárcových, vládní důvodová zpráva¹¹⁰ k tomuto praví pouze toliko: „*Návrh ustanovení o jednotlivých skutkových podstatách přejímá příslušné texty z obchodního zákoníku, vyjma ustanovení o klamavé a srovnávací reklamě a ustanovení o nepřiměřeném zatěžování.*“

Z tohoto pohledu lze hovořit o tom, že se vlastně ani o důvodovou zprávu nejedná, neboť žádné důvody neuvádí! Ponecháme-li stranou otázky koncepční (především dosti nešťastné zařazení práva proti nekalé soutěži do kodexu občanského), lze se dle autorova názoru vyjádřit k návrhu úpravy nekalé soutěže v novém občanském zákoníku obdobně jako k zákonu č. 152/2010 Sb.¹¹¹

určitého nepodkročitelného minima „*fair play*“ v rámci soutěže, soutěžní právo v užším slova smyslu jest postaveno na filosofii státních zásahů za účelem dosažení větší efektivity.

¹⁰⁵ Avšak i to má své meze. Viz rozhodnutí ESD, sp. zn. C-541/99 a C-542/99.

¹⁰⁶ Jakkoliv autor sám zastává názor, že přespřílišné tříštění terminologické není ku prospěchu věci.

¹⁰⁷ Pro srovnání: LISSE, Luděk. Některé aspekty generální klauzule nekalé soutěže. *Obchodní právo*. 2007, s. 2. Autor zde píše: „Vedle dynamiky hospodářské soutěže může být za její sekundární cíl považována ochrana spotřebitele, které je rovněž explicitně vyjádřena jako legální potřeba generální klauzuli nekalé soutěže, nesmí být však jejím hlavním cílem, k čemuž bohužel praxe evropského nekalosoutěžního práva pod stále větším vlivem socialistických legislativních ingerencí tenduje.“

¹⁰⁸ Dostupný na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz>.

¹⁰⁹ Blíže ke smysluplnosti tohoto kroku viz POSPÍŠIL, Michal. Právní úprava nekalé soutěže v novém občanském zákoníku. In *Podnikatel a rektifikace obchodního práva* (ed. DĚDIČ, Jan. KOTOUČOVÁ, Jiřina.), s. 157-160.

¹¹⁰ Dostupná na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz>.

¹¹¹ Viz kapitola 1.2.2. této práce.

2. Generální klauzule v německém právu proti nekalé soutěži

Na rozdíl od českého práva není v německém právu upraven institut nekalé soutěže v rámci obchodního zákoníku nebo jiného zákona, nýbrž zvláštními předpisy – zejména v *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG)*. Vedle tohoto zákona, který lze označit za základní zákon práva nekalé soutěže, existuje řada speciálních zákonů.¹¹²

2.1. *Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbes vom 27. Mai 1896 (RGBl. S. 145)*

Kořeny německé právní úpravy v oblasti práva proti nekalé soutěži nalezneme v druhé polovině 19. století¹¹³, kdy byla uzákoněna svoboda živnostenského podnikání na území celé německé říše.¹¹⁴ Avšak vůči potírání průvodního jevu nově garantované svobody – nekalé soutěži – zaujal Říšský soud podivuhodně rezistentní postoj. Slovy dr. Hamanna: „Zůstává všeobecně uznávaným faktem, že francouzští soudcové z napoleonského Code civil (čl. 1382 a 1383) vytvořili znamenité praetorské právo soutěžní a sice dávno před tím než Německo si uvědomilo, že je nutností vytvořit zvláštní zákon, aby vůbec bylo možno potírat alespoň ty nejpustší výstřelky nekalé soutěže.“¹¹⁵

Přitom není bez zajímavosti, že u Říšského soudu v Lipsku existoval zvláštní senát pro kraje s francouzským právem, přičemž nedokázal ani z daleka ze stejných pramenů právních vytěžit – ve smyslu ochrany proti nekalé soutěži – co vytěžily soudy francouzské.¹¹⁶

Lze tedy shrnout, že němečtí soudcové až příliš lpěli na literě zákona a teprve zoufalé soutěžní poměry si vynutily v Německu zvláštní zákon proti nekalé soutěži.¹¹⁷ Tento zákon ovšem spočíval na kazuistické úpravě a postrádal generální klauzuli. Zajímavé je odůvodnění vládní důvodové zprávy, neboť ta uváděla, že je prý v naléhavém zájmu právní jistoty, aby v zákoně bylo stanoveno jasným způsobem mezi dovoleným a nedovoleným. Francouzský soudce prý odjakživa byl zvyklým z všeobecných právních zásad vytěžit konkrétní právní závěry, aniž by očekával od zákonodárce nějakých speciálních norem, zatímco prý německý soudce vždy byl náchylným k přimknutí se těsněji ke znění zákona a k rozlišování mezi všeobecnými zákonodárnými principy a konkrétními právními předpisy.¹¹⁸

2.2. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb vom 7. Juni 1909*

Nový zákon¹¹⁹ proti nekalé soutěži byl v Německu přijat 7. června roku 1909 a obsahoval generální klauzule dokonce dvě! Tzv. velkou generální klauzuli stanovenou v § 1 a tzv. malou generální klauzuli¹²⁰ stanovenou v § 3 *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* (dále jen „UWG“).

¹¹² Viz SPARFELDOVÁ, Sylvia. Nekalá soutěž v německém právu. *Bulletin advokacie*. 1999, 1, s. 85.

¹¹³ EMMERICH, Volker. *Das Recht des unlauteren Wettbewerbs*. München : C. H. Beck, 1995, s. 8-15.

¹¹⁴ Došlo k tomu roku 1869 Živnostenským řádem (*Gewerbeordnung*).

¹¹⁵ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 21.

¹¹⁶ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 21 an.

¹¹⁷ Jednalo se o *Gesetz zur Bekämpfung des unlauteren Wettbewerbes vom 27. Mai 1896*.

¹¹⁸ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 22.

¹¹⁹ Jednalo se o *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb vom 7. Juni 1909*.

¹²⁰ Tato postihovala klamavá jednání.

Německé UWG z roku 1909 je zákonným základem potírání nekalé soutěže dodnes. V průběhu své platnosti samozřejmě prodělal řadu změn od „kosmetických“ po zásahy bezmála revoluční. K velice významnému zásahu do UWG došlo již ve třicátých letech dvacátého století, kdy byly přijaty dva doprovodné právní předpisy, které směřovaly k přísné regulaci cenové soutěže.¹²¹

2.2.1. Generální klauzule upravená v rámci *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* do roku 2004

Německé UWG obsahovalo do roku 2004 tzv. velkou generální klauzuli ve svém § 1, který zněl: „Vůči tomu, kdo v obchodním styku uskuteční jednání za účelem soutěže, která porušují dobré mravy, může být uplatňován nárok na zdržení se jednání a na náhradu škody.“¹²²

V rámci této normy se rozeznávaly tři pojmové znaky¹²³:

- (i) jednání v obchodním styku (*im geschäftlichen Verkehre Handlungen vornehmen*);
- (ii) za účelem soutěže (*zu Zwecken des Wettbewerbes*);
- (iii) rozpor s dobrými mravy (*gegen die guten Sitten vorstoßen*).

Ad (i). *Jednání v obchodním styku*. Jednání v obchodním styku se vykládalo jako jakákoliv činnost, která slouží k podpoře vlastních nebo cizích obchodních zájmů, což zahrnuje jakoukoliv samostatnou činnost, která sleduje hospodářské účely a má výdělečnou povahu.¹²⁴

Ad (ii). *Za účelem soutěže*. Jednáním za účelem soutěže se mínila každá činnost, která byla způsobilá podpořit odbyt nebo odběr na úkor jiného soutěžitele, přičemž postačoval i úmysl podporovat cizího soutěžitele na úkor spolusoutěžitele.¹²⁵ Dlužno poznamenat, že v této souvislosti se Spolkový soudní dvůr (*Bundesgerichtshof*) již opakovaně vyjadřoval¹²⁶ k otázce, zda publikace neutrálních institucí slouží soutěžním účelům. Na tuto otázku spolkový soudní dvůr odpovídal zamítavě.

Ad (iii). *Rozpor s dobrými mravy*. Klíčovou definici dobrých mravů judikoval Říšský soud v Lipsku v roce 1901: „Soudce musí brát v potaz panující národní vědomí, které má smysl pro slušnost a vždy smýšlí spravedlivě a přiměřeně, jako měřítko dobrých mravů.“¹²⁷ Komentář říšských radů

¹²¹ Jednalo se o vyhlášku o prémiových obchodech (tzv. *Zugabeverordnung*) z roku 1932 a o zákon o rabatu (tzv. *Gesetz über Preisnachlässe*) z roku 1933. Není bez zajímavosti, že k jejich zrušení došlo v roce 2001, přičemž toto zrušení bylo označováno za první krok reformy soutěžního práva, neboť Evropská komise nahlížela na zákon o rabatu jako neslučitelný s právem EU. Viz HENNING-BODEWIG, Frauke. Die Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs in den EU-Mitgliedstaaten: eine Bestandsaufnahme. *GRUR Internationaler Teil*. 2010, 4, s. 273 an.

¹²² HARTWICH, Oliver Marc. Op. cit., s. 43. Překlad autor. V originále: „Wer im geschäftlichen Verkehre zu Zwecken des Wettbewerbs Handlungen vornimmt, die gegen die guten Sitten vorstoßen, kann auf Unterlassung und Schadensersatz in Anspruch genommen werden.“

¹²³ SPARFELDOVÁ, Sylvia. Op. cit., s. 86.

¹²⁴ SPARFELDOVÁ, Sylvia. Op. cit., s. 87.

¹²⁵ Viz marg. 123.

¹²⁶ Např. BGH, Urt. v. 20.1.2005 I ZR 96/02.

¹²⁷ Reichsgericht (RGZ 48, 124). Překlad autor. V originále: „Den Massstab für den Begriff der guten Sitten hat der Richter aus dem herrschenden Volksbewusstsein zu entnehmen, dem Anstandsgefühle aller billig und gerecht Denkenden.“

a senátních presidentů k tomuto pravidlu, že zákon nechce zjednat platnost nějakému morálnímu zákonu, nýbrž že zákon má na zřeteli spíše právní povinnost.¹²⁸

Ve svém dalším rozhodnutí Říšský soud judikoval: „Mezi způsobem jednání ušlechtilých kupců a těch méně ušlechtilých, kteří v obchodním styku požadavek poctivosti a slušnosti splňují, leží prostor, který se v mezích dobrých mravů pohybuje.“¹²⁹ Přičemž dle dalšího rozhodnutí rozhodující má být: „...souhrn obsahu, motivu a úmyslu uvažovaného celkového charakteru jednání.“¹³⁰

2.2.2. Generální klauzule upravená v rámci *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* do roku 2008

V roce 2004 došlo k novelizaci německého UWG. Původní generální klauzule byla vyjmuta z § 1 a vložena do § 3 UWG, přičemž došlo k modifikaci tohoto ustanovení. Generální klauzule UWG po novelizaci zněla: „Nekalá soutěžní jednání, která jsou schopna narušit hospodářskou soutěž k újmě spoulusoutěžitelů, spotřebitelů nebo jiných účastníků soutěže nikoliv nepodstatně, se zakazují.“¹³¹

Pojmovými znaky této generální klauzule byly¹³²:

(i) soutěžní jednání (*Wettbewerbshandlungen*);

(ii) nekalost (*Unlauterkeit*);

(iii) nikoliv nepodstatné narušení soutěže (*Wettbewerb zum Nachteil nicht nur unerheblich zu beeinträchtigen*).

Ad (i). *Soutěžní jednání*. Tento pojem je vysvětlen v § 2 odst. 1, který obsahuje katalog legálních definic. Jde o každé jednání osoby, která má za cíl získání vlastního nebo cizího odběru nebo odbytu zboží nebo služeb, včetně nemovitostí, práv a povinností.¹³³

Ad (ii). *Nekalost*. Roku 2004 došlo k odstranění dobrých mravů z generální klauzule. Tento termín byl ovšem nahrazen toliko jiným jazykovým vyjádřením „*unlauteren Wettbewerbshandlungen*“. Dlužno ovšem poznamenat, že změna hodnotového měřítko s tímto spojena není.¹³⁴

¹²⁸ HAMANN, Leopold. Op. cit., s. 190.

¹²⁹ Reichsgericht (RGZ 55, 373). Překlad autor. V originále: „Zwischen der Handlungsweise eines vornehmen Käufers und derjenigen eines Käufers, der im Geschäftsverkehre den Anforderungen der Redlichkeit und des Anstandes genügt, liegt ein Spielraum, der in den Grenzen der guten Sitten sich bewegt.“

¹³⁰ Reichsgericht (RGZ 56, 231). Překlad autor. V originále: „Der aus der Zusammenfassung von Inhalt, Motiv und Zweck zu entnehmende Gesamtcharakter der Handlung.“

¹³¹ HARTE-BAVENDAMM, Henning. HENNING-BODEWIG, Frauke. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. München : C. H. Beck, 2004, s. 554. Překlad autor. V originále: „Unlautere Wettbewerbshandlungen, die geeignet sind, den Wettbewerb zum nachteil der Mitbewerber, der Verbraucher oder der sonstigen Marktteilnehmer nicht nur unerheblich zu beeinträchtigen, sind unzulässig.“

¹³² HARTE-BAVENDAMM, Henning. HENNING-BODEWIG, Frauke. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. Op. cit., s. 557 an.

¹³³ Pro srovnání: § 2 odst. 1: „,Wettbewerbshandlung‘ jede Handlung einer Person mit dem Ziel, zugunsten des eigenen oder eines fremden Unternehmens den Absatz oder den Bezug von Waren oder die Erbringung oder den Bezug von Dienstleistungen, einschließlich unbeweglicher Sachen, Rechte und Verpflichtungen zu fördern.“

Ad (iii). *Nikoliv nepodstatné narušení soutěže*. Touto formulací byla do německého práva proti nekalé soutěži zavedena tzv. *klausule nepatrnosti (Bagatelklausel)*.¹³⁵ Kritéria pro určení, zdali dané jednání narušuje hospodářskou soutěž podstatně či nikoliv, jsou následující:¹³⁶

- (a) způsob a váha provinění, kupříkladu počet postižených, stupeň zavinění, ochrana postižených zájmů atp.;
- (b) očekávané účinky na soutěž, např. rozsahem provinění, velikostí očekávané škody nebo dosaženého náskoku atp.;
- (c) vzájemné působení mezi jednotlivými kritérii.

2.2.3. Generální klauzule upravená v rámci *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* od roku 2008

V roce 2008 došlo vlivem směrnice EU¹³⁷ k další velké novelizaci německého UWG. Novelizované (a doposud platné) znění § 3 UWG (tedy generální klauzule) čteme: „*Nekalá obchodní jednání jsou zakázána, když jsou schopny citelně poškodit zájmy spolusoutěžitelů, spotřebitelů nebo ostatních účastníků soutěže.*“¹³⁸

Na první pohled je patrné, že došlo k pozměnění určitých klíčových pojmů – nahrazení pojmu „*unlauteren Wettbewerbshandlungen*“ pojmem „*unlauteren geschäftlichen Handlungen*“, dále pak došlo k zařazení pojmu „*die Interessen von Mitbewerbern, Verbrauchern oder sonstigen Marktteilnehmern*“ do generální klauzule. Proto je třeba si klást otázku jaký, případně zdali měla tato novela dosah na výklad generální klauzule jako takové. Překvapivě nikoliv.¹³⁹ Lépe řečeno účelem zákonodárcovým bylo zdůraznit extenzivní výklad § 3 UWG a docílit tak co možná největší ochrany spotřebiteli v souvislosti s již zmiňovanou směrnicí Evropského parlamentu.¹⁴⁰

¹³⁴ Více viz HARTE-BAVENDAMM, Henning. HENNING-BODEWIG, Frauke. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. Op. cit., s. 571 an.

¹³⁵ Pro srovnání: HARTE-BAVENDAMM, Henning. HENNING-BODEWIG, Frauke. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. Op. cit., s. 628 an.

¹³⁶ HARTE-BAVENDAMM, Henning. HENNING-BODEWIG, Frauke. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. Op. cit., s. 636 an.

¹³⁷ Jednalo se o směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebiteli na vnitřním trhu a o změně směrnice Rady 84/450/EHS, směrnic Evropského parlamentu a Rady 97/7/ES a 2002/65/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 2006/2004 (směrnice o nekalých obchodních praktikách).

¹³⁸ OHLY, Ansgar. SOSNITZA, Olaf. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. München : C. H. Beck, 2010, s. 197. Překlad autor. V originále: „*Unlaute geschäftliche Handlungen sind unzulässig, wenn sie geeignet sind, die Interessen von Mitbewerbern, Verbrauchern oder sonstigen Marktteilnehmern spürbar zu beeinträchtigen.*“

¹³⁹ Pro srovnání: OHLY, Ansgar. SOSNITZA, Olaf. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. Op. cit., s. 201 an.; ISELE, Jan-Felix. Von der „Wettbewerbshandlung“ zur „geschäftlichen Handlung“: Hat die „Änderung der Voreinstellung“ausgedient? *GRUR*. 2009, 8, s. 727-730.

¹⁴⁰ Pro srovnání: ČECH, Petr. Nedotažená revoluce v právní úpravě nekalých obchodních praktik. *Právní zpravodaj*. 2008, 3, s. 1-7.; Body 4,5, 12 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/29/ES o nekalých obchodních praktikách vůči spotřebiteli na vnitřním trhu.

3. Vzorová generální klauzule v návrhu zpracovaném *World Intellectual Property Organisation*

V knize vzorových ustanovení práva nekalé soutěže vypracované *World Intellectual Property Organization* (dále jen „WIPO“) v čl. 1 odst. 1 čteme tento návrh generální klauzule: „...any act or practice, in the course of industrial or commercial activities, that is contrary to honest practices shall constitute an act of unfair competition.“¹⁴¹

3.1. Analýza vzorového ustanovení

Již na první pohled je vidět markantní rozdíl mezi vzorovým ustanovením v návrhu WIPO a úpravou českou, stejně tak i německou, neboť tato generální klauzule obsahuje pouze dva znaky:

- (i) any act or practice in the course of industrial or commercial activities;
- (ii) is contrary to honest practices.

Ad (i). *Any act or practice in the course of industrial or commercial activities.* Výrazy „act“ a „practice“ jsou v návrhu použity k zvýraznění, že nejenom jednání *stricto sensu*, nýbrž i jednání omisivní může podléhat zákazu nekalé soutěže. Termín „in the course of industrial or commercial activities“ by dle návrhu WIPO měl být vykládán co nejširěji, přičemž nezáleží na tom, zdali dané jednání bylo učiněno za účelem dosažení zisku či nikoliv.¹⁴² Dále návrh zdůrazňuje, že nepoužívá pojmu „competition“, a tudíž by jej mělo být použito i v situacích, kdy neexistuje přímý soutěžní vztah mezi stranami.¹⁴³ Neméně zajímavá je i skutečnost, že návrh výslovně říká, že u zvláštních skutkových podstat stanovených v člancích 2-6 návrhu WIPO, není třeba zkoumat i rozpor takovýchto jednání s generální klauzulí. Generální klauzuli tudíž návrh WIPO nepoužívá kumulativně.

Ad (ii). *Is contrary to honest practices.* Návrh WIPO zde mluví o „honest practices“, přičemž výslovně uvádí, že ponechává na soudech jednotlivých států, aby určili obsah tohoto vágního pojmu. Zdůrazňuje pouze, že v případech nekalé soutěže mezi soutěžiteli z různých států, má být použito judikatury soudu toho státu, v němž došlo k projevu nekalé soutěže a taktéž zdůrazňuje skutečnost, že by soudy měli přihlídnout k již existujícím poctivým obchodním zvyklostem mezinárodního obchodu.¹⁴⁴

¹⁴¹ WIPO. *Model provisions on protection against unfair competition*. Geneva : WIPO, 1997, s. 7. Dlužno poznamenat, že autor nepřistoupil k překladu tohoto ustanovení z důvodu lepší komparace, ježto každý překlad je svým způsobem zkreslující a dnes snad není nikoho, kdo by jazyk anglický neovládal.

¹⁴² WIPO. *Model provisions on protection against unfair competition*. Op. cit., s. 8.

¹⁴³ WIPO. *Model provisions on protection against unfair competition*. Op. cit., s. 10.

¹⁴⁴ WIPO. *Model provisions on protection against unfair competition*. Op. cit., s. 6.

4. In Competition we trust! (Komparativní závěr)

Ve své stati „*Ekonomicko-právní souvislosti odpovědnosti za škodu*“ publikované ve sborníku *Soukromé vymáhání kartelového práva*, uvádí prof. Bejček zajímavou myšlenku – vznešená křesťanská zásada, že každý má milovat bližního svého, se v právu projevuje přízvěnně tak, že nikdo nemá jiného poškodit, přičemž v soutěžním právu křesťanské přikázání o povinné lásce k bližnímu svému neplatí vůbec, neboť se jedná toliko o usměrnění boje „*kdo s koho*“ do určitých mezí.¹⁴⁵

Nabízí se otázka, zdali soutěžní právo v tomto smyslu není onou příslovečnou „*odvrácenou stranou právního měsíce*“. Koneckonců již v období meziválečném vyjádřil dr. Hamann názor: „...*zásada volné soutěže znamená, že právním řádem je dovolena jakákoliv soutěž, třeba byla jiným soutěžitelům nepohodlnou, ba osudnou.*“¹⁴⁶

Z toho důvodu je třeba se ptát, jaké postavení má soutěžní právo (potažmo hospodářská soutěž jako taková) v soudobé společnosti a proč (popř. zdali) bychom vůbec měli připustit existenci něčeho, o čemž víme, že nesplňuje ani to nejzákladnější pravidlo, a to sice že právo by mělo být minimem morálky.

Odpovědi na dané otázky jsou nasnadě. Stačí pohlédnout na obyčejný americký dolar, kde čteme „*In God we trust!*“ Slovy italského profesora Emilia Gentileho: „*Americká jednodolarová bankovka s podobiznou George Washingtona je náboženským symbolem... Jednodolarová bankovka je tedy skutečně symbolem náboženství, protože vyjadřuje vyznání víry, která dodává posvátnou zář lidu republiky hvězd, jejímu původu, jejím dějinám, institucím, jejímu osudu ve světě. I když tato hesla a výjevy mají jednoznačně náboženský význam, není jasné, jakého náboženství jsou svědectvím.*“¹⁴⁷

Jakkoliv je autorovi této skrovné práce jasné, že tato slova napsal Gentile s jiným úmyslem a v jiném kontextu, dovolil by si přesto doplnit – jsou svědectvím náboženství volné soutěže, neboť soutěž *per se* stala se v myslích mnoha teoretiků a zákonodárců novodobým náboženstvím. Řečí Aristotelovou¹⁴⁸ - společnost, respektive soutěžní právo a soutěž vůbec, jsou uspořádány autoritativně, přičemž soutěž *per se* je *summum bonum* a zásada volné, nezkreslené soutěže je její *causa finalis*. Soutěž jest tedy zásadou volné, nezkreslené soutěže normována a zároveň i ohraničována.

Není žádným tajemstvím, že soutěžní právo (a to jak v širším tak i v užším slova smyslu) prodělalo v posledních letech celou řadu zásadních změn a to především v důsledku zásahu Evropské unie, která tak lpí na hospodářské soutěži. Nic o tom nesvědčí lépe nežli skutečnosti, že i nové, reformované, tzv. „*Lisabonské*“ znění klíčových smluv EU řadí stanovení pravidel hospodářské soutěže nezbytných pro fungování vnitřního trhu do oblasti tzv. výlučných pravomocí v článku 3 SFEU, tedy do oblasti kde se nepoužije zásada opírající se o článek 5 odst. 3 SEU.¹⁴⁹

Člověku by se až chtělo zakřičet¹⁵⁰: „Všechno směřuje k lepšímu v tomto nejlepším ze světů!“¹⁵¹

¹⁴⁵ BEJČEK, Josef. *Ekonomicko-právní souvislosti odpovědnosti za škodu*. In *Soukromé vymáhání kartelového práva* (ed. Luboš Tichý). Praha : Centrum právní komparistiky, 2009.

¹⁴⁶ HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Op. cit., s. 18.

¹⁴⁷ GENTILE, Emilio. *Politická náboženství*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, s. 7.

¹⁴⁸ Pro srovnání: ARISTOTELÉS. *Fyzika*. Praha : Petr Rezek, 2010.

¹⁴⁹ Pro srovnání: SCHEU, Harald Christian. *Princip subsidiarity v právu EU*. *AUC IURIDICA*. 2011.

¹⁵⁰ Nechť tento výrok laskavý čtenář chápe dle svého uvážení!

Skutečně?

Vraťme se nyní k jádru této skrovné práce – pokusu o komparaci. Bezesporu můžeme považovat za notorietu skutečnost, že se český zákonodárce při tvorbě práva proti nekalé soutěži značně inspiroval v zahraničí, především v Německu.¹⁵² Co si ale o svém právu myslí sami Němci?

Nejlépe nato odpovídá zajímavý komentář¹⁵³, který se svého času objevil v *Berliner Zeitung*: „Německé soutěžní právo je typicky ‚německé‘: úzkoprsé, podporující a živící přebujelou byrokracií a k tomu prostoupené utajovanými partikulárními zájmy. Není divu, že veřejnost se většinou znuděně odvrátí, jakmile přijde řeč na zákon proti nekalé soutěži (UWG), kartelové právo (BWG) nebo nařízení o cenových údajích. Jen někdy zní zemi rozhořčený výkřik, a to sice když jsou následky komplikovaných ustanovení viditelné a nadmíru hrozné.“¹⁵⁴

Porovnáme-li si nyní různá znění generální klauzule v českém a německém právu dojdeme k zajímavým zjištěním. Tak předně, co se problematiky hospodářské soutěže týče, české právo používalo v zákoně č. 111/1927 Sb. z. a n. pojem *hospodářský styk*, který byl v § 44 odst. 1 zákona č. 513/1991 Sb. nahrazen pojmem *hospodářská soutěž*, aby byl novelou č. 152/2010 Sb. doplněn opět o *hospodářský styk*. V německém právu od roku 1909 byl v rámci generální klauzule uzákoněn pojem *geschäftliche Verkehr*, aby byl roku 2004 nahrazen pojmem *Wettbewerbshandlungen* a roku 2008 pojmem *geschäftlichen Handlungen*. Návrh vzorových ustanovení WIPO pracuje s pojmem *in the course of industrial or commercial activities*. Společný jmenovatel výše uvedených snah je jeden – snaha o co nejširší chápání a výklad pojmu *hospodářská soutěž*.¹⁵⁵

A dobré mravy? Slovy české úpravy *dobré mravy soutěže*, slovy německé *guten Sitten* (*Sittenwidrigkeit*), od roku 2004 ukrývající se za termínem *Unlauterkeit*, a slovy návrhu WIPO *honest practices*. Jakou ony hrají roli v této partii? Pověstného *wide margin of appreciation*,¹⁵⁶ neboť jak německá, tak česká právní nauka se shodnou na tom, že o nich víme jen toliko,¹⁵⁷ že nejsou obecnými dobrými mravy a že určit jejich obsah lze pouze *ad hoc*.

¹⁵¹ Jak známo, ve Voltairově *Candidovi* říká tato slova doktor Pangloss poněkud jinak. Je to parodie na obdobný výrok Leibnizův.

¹⁵² Viz tato práce.

¹⁵³ Jednalo se o komentář ve věci LG Düsseldorf Az. 12 O 2/02 (C&A). V tomto případě šlo o skutečnost, že při přechodu německé ekonomiky na euro poskytovala společnost C&A 20% slevu zákazníkům platícím kartou. Vtip byl v tom, že Německo se potýkalo s problémy ohledně nedostatku drobných a taktéž zákony upravující problematiku rabatů byly zrušeny. Proto existoval názor, že zákazníci byli tímto vystaveni nepřiměřenému psychologickému nátlaku, který je zbavoval možnosti volby.

¹⁵⁴ HARTWICH, Oliver Marc. *Wettbewerb, Werbung und Recht*. München : Utz, 2004, s. 1. Překlad autor. V originále: „Das deutsche Wettbewerbsrecht ist typisch deutsch: Kleinkariert, eine üppige Bürokratie gebärend und ernährend, dazu durchsetzt mit verborgenen Partialinteressen. Kein Wunder, dass die Öffentlichkeit sich meist gelangweilt abwendet, sobald die Sprache auf das Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (UWG), das Kartellrecht oder die Preisangabeverordnung kommt. Nur manchmal hallt ein Aufschrei der Empörung durchs Land, wenn allzu haarsträubende Wirkungen der komplizierten Regelungen sichtbar Arden.“

¹⁵⁵ K tomu koneckonců směřuje i judikatura příslušných národních soudů.

¹⁵⁶ Velice zajímavý náhled na věc nabízí: PERETTI, Terri Jennings. *In defense of a political court*. Princeton : Princeton University Press, 1999.

¹⁵⁷ Člověku se úplně dere na jazyk slavný výrok připisovaný Sokratovi (paradoxně na základě nepřesné interpretace Platónovy *Obrany Sokratovi*): „Vím, že nic nevím!“

A ostatní znaky? Můžeme dlouze diskutovat nad znakem *způsoblost poškodit soutěžitele nebo spotřebitele*, můžeme uvažovat nad *Bagatelklausel*, nad nově zaváděným pojmem *zákazník*, avšak šachovnice je již rozestavěna a pěšci jsou v pohybu.

Slovy Caesara: „*Alea iacta est!*“¹⁵⁸

Závěrem, za předpokladu by to nebylo přespříliš, dovolil by si autor doplnit tuto úvahu o následující výrok Hartwiche: „...*obě odvětví ,soutěžního práva‘* [pozn. autora] *nelze posuzovat odděleně, nýbrž v jejich vzájemné interakci.*“¹⁵⁹

¹⁵⁸ Dlužno poznamenat, že tento výrok je často špatně interpretován jako: „Kostky jsou vrženy, teď se uvidí!“ Ve skutečnosti ho Caesar vyslovil ve smyslu: „Kostky jsou vrženy! Zvítězím!“

¹⁵⁹ HARTWICH, Oliver Marc. Op. cit., s. 17. Překlad autor. V originále: „...beide Teilbereiche nicht losgelöst voneinander betrachtet werden können, da zwischen ihnen Wechselwirkungen bestehen.“

5. Resumé

Cílem této skrovné práce byla analýza a komparace generální klauzule v právu českém, německém a návrhu vzorových ustanovení zpracovaných *World Intellectual Property Organisation*. Důvodem této analýzy (potažmo komparace) je skutečnost, že generální klauzule nekalé soutěže podléhá výraznému dějinnému diskurzu a jako taková je klíčovým ustanovení soutěžního práva vůbec.

Samotná práce je členěna do pěti kapitol. Kapitola první je úvodní a definuje základní otázky práce. Východiskem celé práce jsou metody analytická a komparativní.

Kapitola druhá je rozdělena do dvou podkapitol a je v ní pojednáno o generální klauzuli v rámci českého práva nekalé soutěže. První podkapitola se zabývá úpravou meziválečnou. Druhá podkapitola pojednává o právu proti nekalé soutěži a generální klauzuli v současné (a částečně též v možné budoucí) úpravě.

Kapitola třetí je rozdělena taktéž do dvou podkapitol a zabývá se především relevantními právními předpisy německými, stejně tak jako relevantní judikaturou soudů německých. První podkapitola se věnuje německému zákonu z roku 1909. Druhá podkapitola analyzuje pojem generální klauzule v německém *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb* (UWG), přičemž se snaží postihnout zkoumanou normu v jejích historických proměnách.

Kapitola čtvrtá se zabývá vzorovým zněním generální klauzule v návrhu *World Intellectual Property Organisation*.

Závěry jsou shrnuty v kapitole páté, kde je konstatováno, že jakkoliv podléhala generální klauzule (ať již v právu německém nebo českém) výrazným jazykovým (potažmo terminologickým) změnám, její základní smysl a účel, jakožto otevřená právní koncepce, směřoval a směřuje k extenzivnímu chápání a výkladu ochrany proti právu nekalé soutěže.

6. Seznam vybrané literatury

6.1. Monografie

- ELIÁŠ, Karel et al. *Kurs obchodního práva. Obecná část. Soutěžní právo*. Praha : C. H. Beck, 2007.
- EMMERICH, Volker. *Das Recht des unlauteren Wettbewerbs*. München : C. H. Beck, 1995.
- HÁCHA, Emil. *Slovník veřejného práva československého. Sv. II (I-O)*. Brno : Polygrafia, 1932.
- HAJN, Petr. *Právo nekalé soutěže*. Brno : Masarykova univerzita, 1994.
- HAJN, Petr. *Soutěžní chování a právo proti nekalé soutěži*. Brno : Masarykova univerzita, 2000.
- HAMANN, Leopold. *Soutěžní právo československé*. Praha : V. Linhart, 1938.
- HARTE-BAVENDAMM, Henning. HENNING-BODEWIG, Frauke. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. München : C. H. Beck, 2004.
- HARTWICH, Oliver Marc. *Wettbewerb, Werbung und Recht*. München : Utz, 2004.
- INTERNATIONAL BUREAU OF WIPO. *Protection against unfair competition*. Geneva : WIPO, 1994.
- WIPO. *Model provisions on protection against unfair competition*. Geneva : WIPO, 1997.
- KNAPP, Viktor. *Velké právní systémy. Úvod do srovnávací právní vědy*. Praha : C. H. Beck, 1996.
- KÖHLER, Helmut. BORNKAMM, Joachim. *Wettbewerbsrecht*. München : C. H. Beck, 2004.
- KÜHN, Zdeněk. BOBEK, Michal. POLČÁK, Radim. *Judikatura a právní argumentace*. Praha : Auditorium, 2006
- MACEK, Jiří. *Rozhodnutí ve věcech obchodního jména a nekalé soutěže*. Praha : C. H. Beck, 2000.
- OHLY, Ansgar. SOSNITZA, Olaf. *Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb*. München : C. H. Beck, 2010.
- PELIKÁNOVÁ, Irena. *Úvod do srovnávacího práva obchodního*. Praha : C. H. Beck, 2000.
- POKORNÁ, Jarmila. KOVAŘÍK, Zdeněk. ČÁP, Zdeněk a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. Praha : Wolters Kluwer ČR, 2009.
- ROPPERT, Hans. WEIS, Georg. *Kommentar zum Gesetze gegen den unlauteren Wettbewerb vom 15. Juli 1927, Nr. 111. Slg. d. G. u. V. unter Berücksichtigung des Gesetzes vom 2. März 1933, Nr. 44. Slb. d. G. u. V.* Prag : Rudolf M. Rohrer, 1933.
- SEDLÁČEK, Jaromír. *Obligační právo III*. Brno : Právník, 1947.
- SKÁLA, Karel. *Nekalá soutěž*. Praha : Praetor, 1927.
- SPECKMANN, Gerhard. *Wettbewerbsrecht*. Köln : Carl Heymanns Verlag, 2000.

ŠTENGLLOVÁ, Ivana. PLÍVA, Stanislav. TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. Praha : C. H. Beck, 2009.

VEČERKOVÁ, Eva. *Nekalá soutěž a reklama*. Brno : Masarykova univerzita, 2005.

6.2. Články

ČECH, Petr. Nedotažená revoluce v právní úpravě nekalých obchodních praktik. *Právní zpravodaj*. 2008, 3, s. 1-7.

DABBAH, Maher M. Competition Law and Policy in Developing Countries: A Critical Assessment of the Challenges to Establishing an Effective Competition Law Regime. *World Competition*. 2010, 3, s. 457-475.

HAJN, Petr. Jak interpretovat dobré mravy soutěže. *Právní praxe v podnikání*. 1993, 2, s. 1-4.

HAJN, Petr. Jednání v hospodářské soutěži. *Ekonom*. 1992, 33, s. 56-57.

HAJN, Petr. K vymezení hospodářské soutěže. *Právní rozhledy*. 1998, 9, s. 438-443.

HAJN, Petr. Nové pohledy na generální klauzuli proti nekalé soutěži. *Právní rozhledy*. 2002, 11, s. 552-556.

HAJN, Petr. O právu na soutěžní chování. *Právník*. 1998, 10, s. 916 – 932.

HAJN, Petr. Ústavněprávní hledisko ve sporech z nekalé soutěže. *Obchodněprávní revue*. 2010, 7, s. 208-215.

HENNING-BODEWIG, Frauke. Die Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs in den EU-Mitgliedstaaten: eine Bestandsaufnahme. *GRUR Internationaler Teil*. 2010, 4, s. 273-362.

ISELE, Jan-Felix. Von der „Wettbewerbsbehandlung“ zur „geschäftlichen Handlung“: Hat die „Änderung der Voreinstellung“ ausgedient? *GRUR*. 2009, 8, s. 727-730.

KULHÁNEK, Martin. Generální klauzule proti nekalé soutěži. *Obchodní právo*. 1998, 5, s. 19-24.

LISSE, Luděk. Některé aspekty generální klauzule nekalé soutěže. *Obchodní právo*. 2007, s. 2-17.

MITCHELL, Andrew D. Broadening the Vision of Trade Liberalisation. *World Competition*. 2001, 3, s. 343-365.

MUNKOVÁ, Jindřiška. K některým otázkám rozhodování nekalosoutěžních sporů. *Soudní rozhledy*, 1998, 7, s. 169- 177.

NICOLAIDES, Phedon. An Essay on Economics and the Competition Law of the European Community.

ONDREJOVÁ, Dana. Generální klauzule nekalé soutěže v aktuální rozhodovací praxi Nejvyššího soudu ČR. *Soudní rozhledy*. 2009, s. 121-130.

PABJANOVÁ, Kamila. Generální klauzule nekalé soutěže. *Právní forum*. 2006, 8, s. 277-283.

PATĚK, Daniel. Nekalá soutěž po vstupu do EU. *Právní rádce*. 2005, 9, 23-17.

POSPÍŠIL, Michal. Právní úprava nekalé soutěže v novém občanském zákoníku. In *Podnikatel a rekodifikace obchodního práva* (ed. DĚDIČ, Jan. KOTOUČOVÁ, Jiřina.), s. 157-160.

SPARFELDOVÁ, Sylvia. Nekalá soutěž v německém právu. *Bulletin advokacie*. 1999, 1, s. 85 – 92.

STUYCK, Jules. TERRY, Evelyn. VAN DYCK, Tom. Confidence through fairness? The new directive on unfair business-to-consumer commercial practices in the internal market. *Common Market Law Review*. 2006, 43, 107-152.

WEBER, Max. Protestantská etika a duch kapitalismu. *Metodologie, sociologie a politika*. Praha : Oikymen, 2009. s. 182-223.

6.3. Vybraná judikatura

6.3.1. Judikatura českých soudů

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 12. února 1931, sp. zn. R II 14/31.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18. října 1935, sp. zn. Rv I 1701/35.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 17. května 1934, sp. zn. Rv I 1620/32.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 28. března 1936, sp. zn. Nd II 26/36.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 7. dubna 1933, sp. zn. Rv I 2305/31.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. února 1933, sp. zn. Rv I 1625/31.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 4. února 1933, sp. zn. R I 1100/32.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. května 1937, sp. zn. Rv IV 716/36.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4. 4. 2006, sp. zn. 32 Odo 1370/2005.

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. Cdon 69/96.

Unesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14. 7. 2008, sp. zn. 32 Cdo 2085/2007.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. R 3 Cmo 36/92.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. R 3 Cmo 328/94.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. R 3 Cmo 788/94.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. R 3 Cmo 820/95.

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze, sp. zn. R 3 Cmo 253/97.

6.3.2. Judikatura zahraničních soudů

BGH, Urt. v. 20.1.2005, Az. I ZR 96/02.

BGH, Urteil vom 07.07.05, Az. I ZR 253/02.

Oberlandesgericht Düsseldorf, Az. 12 O 2/02.

Reichsgericht (RGZ 48, 124).

Reichsgericht (RGZ 55, 373).

Reichsgericht (RGZ 56, 231).